

МАТЕРІАЛИ ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ, РОСІЙСЬКОЮ,
ПОЛЬСЬКОЮ ТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВАМИ

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

*Міжнародної
науково-практичної конференції
молодих вчених,
курсантів і студентів*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

Львів – 2014

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

канд. техн. наук	Рак Т.Є. – головний редактор
канд. техн. наук	Половко А.П. – заступник головного редактора
д-р техн. наук	Гащук П.М.
д-р техн. наук	Грицюк Ю.І.
д-р техн. наук	Гудим В.І.
д-р техн. наук	Гуліда Е.М.
д-р психол. наук	Кривописина О.А.
д-р с.-г. наук	Кузик А.Д.
д-р техн. наук	Рак Ю.П.
д-р техн. наук	Семерак М.М.
д-р фіз.-мат. наук	Стародуб Ю.П.
д-р фіз.-мат. наук	Тацій Р.М.
канд. техн. наук	Башинський О.І.
канд. геолог. наук	Карабин В.В.
канд. техн. наук	Кирилів Я.Б.
канд. фіз.-мат. наук	Меньшикова О.В.
канд. хім. наук	Мірус О.Л.
канд. техн. наук	Пархоменко Р.В.
канд. техн. наук	Рудик Ю.І.
канд. техн. наук	Шелюх Ю.Є.

Ревнощі від ущемлення самолюбства виявляються в людей із тривожно-недовірливим характером, із низькою самооцінкою, невпевнених у собі, що легко впадають у тугу й розпач, схильних перебільшувати неприємності й небезпеки.

Зворотні ревнощі – результат власних тенденцій у невірності, її проекція на партнера.

Прицеплені ревнощі є результатом навіювання з боку, що «всі чоловіки (жінки) однакові», натяків із приводу невірності дружини. Яскравим прикладом такого ревнивця є Отеллю [2, с.407].

Почуття ревнощів залежить не від сили любові, а швидше за все від самої людини. Психологи виявили психотипи особистості, залежно від яких проявляються ревнощі:

- Астеніки – ревнують тихо, виступають в ролі жертви, воліють до жалості.
- Істероїди – спалахи ревнощів швидкоплинні, такі люди здатні розіграти бурхливу сцену, аж до погроз самогубства. У підсумку, справа закінчується тільки погрозами, так як вони все одно вважають себе кращими за всіх.
- Гіпертими – володіють нетерплячим характером, здатні в нападі ревнощів вдарити партнера. Проходить час, вони усвідомлюють свою провину, але в черговий раз повторюється та ж ситуація.
- Епілептоїди – дуже небезпечні ревнивці. Такий тип може роками виношувати помсту і, як правило, здійснює її.
- Шизоїди – займаються саморуйнуванням, звинувачують себе в неспроможності, постійно шукають в собі недоліки. Позитивним є лише те, що такі люди намагаються стати кращими, намагаються саморозвиватися [1, с. 94].

Таким чином, на основі розглянутих теоретичних положень, можна зробити висновок, що ревнощі – це яскравий прояв егоїзму (ми оберігаємо свою «власність»), підґрунтям якого є механізми психологічного захисту.

Література:

1. Грановская Р. М. Темперамент / Грановская Р. М. Элементы практической психологии. – 3-е изд., зм. і доп. – СПб., 1997. – 655 С.
2. Ліпціус А. «Ігри для дорослих»: КСП, 2001. – 608 С.
3. Придин М., Виллоас У., Психологія емоцій / М. Придин, У. Виллоас – СПб.: Пітер, 2004: мул. – (Серія "Хрестоматія по психології") – 496 С.

УДК. 159. 947: 378

ДО ПИТАННЯ ЕМОЦІЙНО-ВОЛЬОВІ СТАНИ ОСОБИСТОСТІ У ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Мудрик Н.В.

Сірко Р.І., канд. психол. наук, доцент, заступник начальника кафедри практичної психології та педагогіки, підполковник сл.ц.з. Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Професійно-екстремальна діяльність фахівців характеризується досить високим рівнем складності і напруженості. Саме тому психологи вважають, що вивчення емоційно-вольових станів особистості у професійно-екстремальній діяльності є гострою та актуальною проблемою сучасності. Питанням емоційно – вольових станів займалися Дружинін В.Е., Леонтьєв А.Н., Лебедев В.І., Столяренко А.М. та ін., що відіграло велике значення у розвитку даної проблеми. Цінність їх досліджень визначається внеском в осмислення системи повсякденної сфери яка є для нас актуальною [3, 2, 4].

Психічний стан – сукупність ознак психічної діяльності людини, які характеризують її стан у певний момент. Розрізняють стан розумової діяльності, стан настрою, стан мобілізації або розслаблення волі, стан поведінки і дій молодого людини, наприклад, спокій, роздратування, тривога, радість тощо [6].

В.В. Ягупов розглядає емоції як – психічне відображення у формі безпосереднього переживання життєвого змісту явищ і ситуацій, зумовленого відношенням їх об'єктивних властивостей до потреб суб'єкта [7].

Ю.Л. Трофімов розглядає емоцію як специфічну форму взаємодії людини з навколишнім середовищем і світом, спрямована на пізнання світу та свого місця в ньому через саму себе [5].

Дослідженням емоції та емоційних станів також займалися такі науковці як: І. Рубінштейн в праці «Емоції», А.Н. Леонтьєв. «Потреби, мотиви і емоції», А.Я. Чебикін праця «Зовнішні і внутрішні фактори, детермінуючі генезис емоційної сфери».

При дослідженні особливостей психологічних реакцій особистості в екстремальних умовах та факторів, які негативно впливають на психіку військовослужбовців, М.М. Козяр вплив такі зміни в емоційній сфері [1] :

- стан афекту – сильне короткотривале збудження, яке виникає різко та настільки захоплює людину, що вона в цей момент втрачає здатність контролювати свої дії, діє під впливом емоцій, а не розуму. У цьому стані послаблюються гальмівні процеси кори великих півкуль головного мозку й відбувається звуження свідомості;
- страх – переживання людиною небезпеки, сильне емоційне явище, типове для екстремальних ситуацій, його крайній ступінь – жах. У жаху людина буквально паралізована, при цьому часто після нього залишаються важкі психологічні травми.

Страх – це нормальна та закономірна реакція на смертельну небезпеку. Адже абсолютно безстрашних людей не буває. Патологією вважається не наявність страху, а його відсутність у небезпечних обставинах, оскільки страх, в певних межах, спонукає молодого людину діяти обережно. Вся справа в тому, наскільки людина здатна подолати страх: не дарма є англійський вислів «Успіх супроводжує сміливих», адже лише впоравшись зі своїми страхами, можна оцінити небезпеку та прийняти правильніше рішення [1].

Окремо виділяється така категорія як воля. Воля – важлива складова психічної сфери військовослужбовця. Розуміння її сутності та особливостей дає змогу якісно впливати на його діяльність в інтересах ефективного виконання завдань, що стоять перед ним [7].

У своїх працях волю розглядали: Л.С. Виготський праця «Оволодіння особистою поведінкою», С.Л. Рубінштейн «Природа волі», В.І. Селіванов. «Вольові зусилля. Вольові дії. Вольові процеси. Вольові стани.», В.А. Іванніков «Критерії волі», В.Е. Дружинін «Вольова діяльність поведінки», В.К. Котирло «Основні поняття. Воля як процес, стан, дія.», В.К. Кабанов «Класифікація вольових якостей», та ін.

Воля – це здатність військовослужбовця, що виявляється в самодетермінації та самоорієнтації своєї діяльності та різних психічних процесів. Якщо емоції визначають напрям дії, то воля – це вже сама дія. Тому воля передбачає: регулювання особистості своєї діяльності відповідно до найбільш значущих для неї мотивів; гальмування інших мотивів, бажань, намагань; організацію дій, вчинків згідно зі свідомо поставленими цілями.

Так, психологи П.В. Симонов і П.М. Єршов вбачають сутність волі у подоланні перешкод під час досягнення мети. Завершальним етапом вияву волі є дії, пов'язані з подоланням внутрішніх або зовнішніх перешкод. Внутрішні – це ставлення та настанова воїна, хворобливі стани, перевтома тощо. Зовнішні – час, простір, фізичні властивості речей, опір інших людей тощо. Внутрішні та зовнішні перешкоди, впливаючи на свідомість, спричиняють волю зусилля, яке створює готовність до подолання труднощів, характер вольових дій.

Варто зауважити, що аналіз емоційно-вольових станів дає змогу прогнозувати поведінку особистості, її розвиток та самозростання. Це допомагає регулювати та запобігати появі негативних емоційно-вольових станів у фахівців екстремальної діяльності, за допомогою проведення психологічних тренінгів спрямованих на психологічну підготовку, а також усунення розгубленості і безпорадності, профілактику гострих панічних реакцій, психогенних нервово-психічних захворювань, підвищення адаптаційних можливостей індивіда в екстремальних ситуаціях.

Література:

- Козяр М.М. Професійна підготовка до діяльності в екстремальних умовах. Навчальний посібник / М.М. Козяр. – Львів: ЛДУБЖД, 2009.– 220с.
Лебедев В.И. Личность в экстремальных условиях / В.И. Лебедев – М.: Политиздат, 1989. – 304 с.

3. Леонтьев А.Н. Потребы мотивы и эмоции / А.Н.Леонтьев.-М., 1971.- С. 1-39.
4. Столяренко А.М. Экстремальная психопедагогика [Текст] / А.М.Столяренко. - М.:ЮНИТИ-ДАНА, 2002.- 607с.
5. Трофімов Ю.Л., В.В. Рибалка, П.А. Гончарук Психологія / Ю.Л. Трофімов, В.В. Рибалка, П.А. Гончарук.-К.:2001- 420с.
6. Шапар В.Б. Сучасний тлумачний психологічний словник / В.Б.Шапар. -Х.: Прапор, 2007.- 640с.
7. Ягупов В.В. Військова психологія: підручник / В.В. Ягупов. - К.: Тандем, 2004-340 с.

УДК 159.954:82

КРЕАТИВНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА ФОРМУВАННЯ ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Порядін С.В.

Кривописина О.А. д-р психол. наук, доцент
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

Аналіз основних напрямків досліджень обдарованості, дозволив виокремити основні труднощі вивчення головних структурних компонентів обдарованості. Так, однією з проблем, яка так і не була розв'язана на попередніх етапах розвитку психології, є проблема визначення місця та ролі особистісних характеристик обдарованості, вікових особливостей розвитку та чинників, що впливають на формування творчої особистості.

За думкою сучасних науковців, розв'язання проблеми розвитку творчої особистості покладається на історичний досвід, залежно від способу життя людини, образу світу, який у неї формується, від вимог суспільства до творчої особистості [2]. Сучасний стан психологічної науки у вітчизняних науках оцінюється як мультипарадигмальний, що робить можливою розробку та реалізацію інтегративного підходу до вивчення різних форм обдарованості, головне завдання якого полягає в тому, щоб визначити природу обдарованості й таланту як загальної передумови розвитку творчої особистості в її ставленні до світу незалежно від виду та внутрішньої структури тієї чи іншої конкретної діяльності.

Наступне питання, яке має бути розв'язане в контексті вивчення особистісних характеристик обдарованості, це оцінка співвідношення розвитку теоретичного мислення в одній із галузей суспільної свідомості та розвитку особистості, адже, як зазначає С.Д. Максименко „розвиток пізнавальної сфери, яким би активно-модельючим він не був, це ще далеко не весь розвиток” [2, с. 233].

У цьому зауваженні підкреслюється необхідність більш детального розгляду взаємозв'язків та взаємозумовленостей у розвитку пізнавальної, емоційної та вольової сфер, що призводить до всебічного розвитку особистості, функціонування якої в просторі ноосфери має своєю передумовою здатність до творчого перетворення навколишнього середовища та себе самої. В якості теоретичного інструменту дослідження обдарованості ми використовуємо одну з новітніх спроб упорядкування категоріальної системи психології в цілому (А.В. Петровський, М.Г. Ярошевський [3]), що дасть змогу повно та вичерпно проаналізувати структуру та особливості функціонування такого системного утворення, як обдарованість. Розуміння творчості як здатності (а інколи й необхідності!) до виходу за межі існуючих норм та умов діяльності, загострення питання зовнішніх та внутрішніх факторів, які “запускають” процес творчості, стимулюють творчий пошук, визначаючи його динаміку, емоційну забарвленість та, зрештою, його успішність. Очевидною стає необхідність постановки проблеми психологічної готовності до творчості, адже творчий акт завжди є кроком у невизначеність, його здійснення потребує мужності та готовності відмовитися від надійності, яку несе неухильне дотримання норм. Завдяки впровадженню Д.Б. Богоявленською поняття інтелектуальної ініціативи вдалося подолати розрив між інтелектуальною та творчою складовою в структурі обдарованості. У перспективі розв'язання цього питання має пояснити, чому одні виявляють переважно адаптивну активність, а інші – творчу.